

Sygn. akt II PSK 242/21

POSTANOWIENIE

Dnia 13 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa W. N.
przeciwko P. [...] S.A. Komendzie Głównej [...] w W.
o zadośćuczynienie w związku z mobbingiem,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 stycznia 2022 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w P.
z dnia 4 września 2020 r., sygn. akt VIII Pa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda W. N. na rzecz strony pozwanej P. [...] S.A. Komenda Główna [...] w W. 1.350 zł (jeden tysiąc i trzysta pięćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z 4 września 2020 r. oddalił apelację powoda W. N. od wyroku Sądu Rejonowego w P. z 8 stycznia 2020 r., który oddalił jego powództwo przeciwko P. S.A. Komendzie Głównej Straży Ochrony Kolei w W. o zadośćuczynienie w kwocie 40.000 zł z tytułu mobbingu.

We wniosku przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. z uwagi na jej oczywistą zasadność.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podano co następuje: „Jak wskazał Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wyroku

rozważając zakres swojej kognicji, sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, dokonuje własnych ustaleń faktycznych prowadząc lub ponawiając dowody, albo poprzestaje na materiale zebranym w pierwszej instancji, ustala podstawę prawną niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji, oraz kontroluje poprawność postępowania przed sądem pierwszej instancji, pozostając związany zarzutami przedstawionymi w apelacji jeżeli są dopuszczalne, albo biorąc pod uwagę z urzędu nieważność postępowania, orzeka co do istoty sprawy stosownie do wyników postępowania. W pierwszej kolejności należy wskazać, że powództwo w niniejszej sprawie dotyczy zadośćuczynienia w związku z mobbingiem. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie I PK 269/17 wypowiedział się w kwestii granic orzekania przez sąd żądania zasądzenia zadośćuczynienia za rozstrój zdrowia wywołany mobbingiem. Powołując się na wcześniejsze wypowiedzi Sądu Najwyższego (wyroki Sądu Najwyższego: z 23 stycznia 2018 r., II PK 333/16, OSNP 2018 Nr II, poz. 147; z 17 kwietnia 2018 r., II PK 37/17, LEX nr 2509625; z 8 marca 2010 r., II PK 255/09, LEX nr 589979), wskazał, że żądaniem pozwu wyznaczającym granice rozpoznania sprawy przez sądy jest wyartykułowanie w pozwie żądania zasądzenia zadośćuczynienia. Z powyższego wynika, że Sąd nie może w rezultacie zasądzić czegoś innego (odszkodowania, przeprosin, opublikowania stosownego oświadczenia, itp.) albowiem rozstrzyga pozytywnie lub negatywnie o żądaniu powództwa, czyli czy dochodzony przedmiot żądania (świadczenie, ukształtowanie, ustalenie) ma oparcie w prawie materialnym oraz w podanym i ustalonym stanie faktycznym (wyrok Sądu Najwyższego z 8 marca 2010 r., II PK 255/09, LEX nr 589979). Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że w sprawie II PK 255/09 przyjęto, że nie narusza art. 321 § 1 k.p.c. zasądzenie w oparciu o wykazaną podstawę faktyczną powództwa odszkodowania za nierówne traktowanie w zatrudnieniu, nawet gdy powódka reprezentowana przez fachowego pełnomocnika niezasadnie żądała odszkodowania za mobbing. Powołując się na sprawę II PK 37/17 wskazał, że przedstawiona tam opisowo podstawa faktyczna roszczenia może zostać skrótowo określona mianem naruszenia zasady równego traktowania niemniej jednak powód w samym petitum pozwu posłużył się zwięzłym sformułowaniem mobbing, pod pojęciem którego - w ramach podstawy faktycznej - rozumiał cały ciąg i kontekst

zachowań pracodawcy szczegółowych opisanych w uzasadnieniu pozwu. Powołując się na powyższe Sąd Najwyższy stwierdził, że wskazanie w petitum pozwu, że prawo do zadośćuczynienia wywodzone jest przez powoda z tytułu rozstroju zdrowia spowodowanego mobbingiem stanowi element podstawy faktycznej (rozstrój zdrowia spowodowany określonym, bliżej niesprecyzowanym w petitum pozwu, ale wyjaśnionym w jego uzasadnieniu, zachowaniem pracodawcy) oraz podstawy prawnej (mobbing), która to podstawa nie wiąże sądu. Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że stwierdzenie przez sąd, że zachowanie pracodawcy nie stanowi mobbingu nie wyklucza uznania takiego zachowania za naruszenie dóbr osobistych pracownika, w tym zwłaszcza jego godności, a w konsekwencji naruszenia przez pracodawcę podstawowego obowiązku szanowania godności i innych dóbr osobistych pracownika z art. 11¹ k.p. (wyroki Sądu Najwyższego: z 9 marca 2011 r., II PK 226/10, LEX nr 817522; z 7 kwietnia 2010 r., II PK 291/09, OSNP 2011 nr 19-20, poz. 246; z 13 marca 2013 r., II PK 214/12, OSNP 2014 nr 1, poz. 3). Sąd Okręgowy w P. ograniczył się do rozważenia sprawy jedynie w kontekście art. 94³ § 2 k.p., stąd zasadnym jest wniosek o zwrot sprawy do ponownego rozpatrzenia sądowi I Instancji”.

Pozwany wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżący nie wykazuje, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skargę kasacyjną wnosi się od prawomocnego wyroku, co oznacza, że zarzuty skargi mają być kompletne w aspekcie oceny zasadności skargi kasacyjnej (art. 398¹⁴ k.p.c.).

Jest to zatem tym bardziej wymagane w odniesieniu do podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., która jako jedyna podstawa przedsądu ma na uwadze indywidualny interes skarżącego w przyjęciu jego skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Na etapie przedsądu nie ocenia się zarzutów podstaw kasacyjnych, gdyż stanowią odrębną część skargi i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu jej do rozpoznania (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.).

Oznacza to, że skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien samodzielnie (odrębnie od podstaw kasacyjnych) wskazać i wykazać naruszenie przepisów prawa, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą kasacyjną wyrok jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga kasacyjna powinna zostać przyjęta do rozpoznania. Skarżący tego nie czyni.

Objęty skargą wyrok jest prawomocny. Roszczenie o zadośćuczynienie za mobbing zostało uznane za niezasadne.

Prawomocny wyrok podlega kontroli tylko w ramach zarzutów podstaw kasacyjnych z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Skoro takie są tylko podstawy kontroli kasacyjnej, to taką samą miarę należy odnieść do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., tym bardziej, że wówczas naruszenie przepisów nie powinno budzić wątpliwości i prowadzić do stwierdzenia, że skarga kasacyjna jest aż oczywiście uzasadniona.

Chodzi o to, że zasadność wniosku o przyjęcie skargi ocenia się tylko w granicach treści zarzutów podstawy przedsądu – art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (podobnie jak skargę kasacyjną w granicach zarzutów kasacyjnych – art. 398¹³ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.).

Prawo materialne i procesowe może być naruszone w sposób określony w ustawie procesowej ze skutkiem dla wyniku sprawy – art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Materialna podstawa kasacyjna, to naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Procesowa podstawa kasacyjna, to naruszenie przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Podkreśla się to dla stwierdzenia, że w rozpoznaniu skargi ocenia się zarzuty kasacyjne a w rozpoznaniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarzuty podstawy przedsądu. Chodzi zatem o konkretne przepisy prawa i wykazanie ich naruszenia w sposób opisany w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi wskazuje na orzecznictwo dotyczące granic orzekania przez sąd drugiej instancji, jednak punktem wyjścia dla oceny naruszenia prawa jest przepis prawa. Nie wskazuje jednak, który przepis prawa został naruszony.

Skarżący zdaje się przyjmować, iż oczywista zasadność skargi kasacyjnej ma wynikać z nierozpoznania żądania na innej podstawie materialnoprawnej niż art. 94³ § 3 k.p. Taki zarzut może być uprawniony w postępowaniu apelacyjnym. Art. 321 § 1 k.p.c. nie ogranicza sądu powszechnego w wyborze właściwej podstawy prawnej wyrokowania w ustalonym stanie faktycznym (wyrok Sądu Najwyższego z 8 marca 2010 r., II PK 255/10).

Postępowanie kasacyjne nie jest jednak kolejną (powszechną) instancją. Granicę stanowi zatem prawomocny wyrok wydany przez sąd drugiej instancji (art. 398¹ ust. 1 k.p.c.). Sąd Najwyższy nie rozpoznaje sprawy tylko skargę kasacyjną.

Według wskazanego wyżej wzoru zarzut materialny skargi kasacyjnej powinien wskazywać konkretny przepis, który został naruszony przez błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie. Rzecz zatem w tym, że brak we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarzutu naruszenia konkretnego przepisu prawa materialnego nie pozwala na ocenę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, czyli podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

We wniosku skarżący podaje, że powództwo dotyczy zadośćuczynienia w związku z mobbingiem. Tymczasem w podstawie przedsądu (również w podstawie kasacyjnej) skarżący nie zarzuca naruszenia art. 94³ § 3 lub 4 k.p. W sprawie nie ustalono też rozstroju zdrowia spowodowanego mobbingiem. W ramach podstawy przedsądu mogłyby być ocenione zarzuty podstawy kasacyjnej o ile zostałyby wskazane w podstawie przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Wniosek o przyjęcie skargi odwołuje się do orzecznictwa i nie zarzuca naruszenia konkretnych przepisów prawa.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz stosowanych odpowiednio do odpowiedzi na skargę kasacyjną § 2 pkt 5, § 9 ust. 1 pkt 2, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (wpz 40.000 zł - stawka minimalna 3.600 zł x 75 % x 50 %).

